

İktidar: Kişiler-arası, Organizasyonel ve Global Boyutları

Çarşamba, 7 Eylül 2005

Genel Söylemsel Giriş: İktidar tanımları değişir, popüler ve politik kültürde görülenler.

30-40 yıl önce iktidar Devletle sınırlı idi.

Son 25 yıldır, **iktidar kavramına dair tartışmalar hayatın hemen hemen her alanında** vardır.

--örneğin, Russell Baker'ın "Yanık/Bronzlaşmış Tenin İktidarı" adlı köşe yazısı yanık/bronzlaşmış tenin sosyal iktidar ve prestij sembolü olarak görülmesi--çünkü yeni bronzlaşmış bir ten Ağustos tatili anlamına gelir; Ağustos tatilleri de daha pahalıdır, ve bu tatillere gidebilenler de dolayısıyla daha iktidarlıdırlar.

--para=Amerikan kültürünün bir parçası olarak iktidar

--makaledeki **üstü-kapalı kültürel işaretler**

--ters çevrilmiş pigmentasyon: daha koyu tenliler sosyal olarak daha yukardalar artık

--görünüşün bir iktidar sembolü olmasıyla dalga geçiyor ve bu önyargıyı/duyarsızlığı açığa çıkarıyor

iktidarın kaynakları tarihsel ve kültürel olarak spesifik—yani, belirli yer, grup ve zamanla sınırlıdır.

-- iktidar göstergesi olarak moda

--statü göstergesi olarak üniforma (statü=hiyerarşideki yer)

--üniforma, değerlerin, sahip olunan şeylerin, ve kültürel kapitalin, dolaşımdaki sembol ve göstergelerin bir amalgamıdır

--örneğin, JP Morgan'a karşı Google—takım elbise ve kravata karşı kot pantolon ve basebol şapkası—bu firmaların hitap ettiği alt-kültürlerin değerlerini simgeler

* statü ve hiyerarşi her zaman aynı şey değildir

* pozisyon her zaman kullanılan iktidarla aynı değildir

Francis Bacon: *Bilgi iktidardır.*

Lord Acton: *İktidar yozlaştırır, mutlak iktidar mutlaka yozlaştırır.*

Dolayısıyla, bilgi yozlaştırır, bilgelik mutlaka yozlaştırır!

-- Bu "*syllogism*" in (uslamlamanın) anlamı "iktidar" kelimesinin belirsizliğine dayanmaktadır. Sonuç, (öncül kavramı takip ederek) geçerli ve mantıklı (empirik dünyayı doğru tanımladığı için) olabilir, fakat biraz da gerçekten uzakta da gelebilir, burada olduğu gibi.

İktidar sosyal bilimlerde üzerinde en çok tartışılan terimlerden birisidir. Şaşırtıcı bir etik manası ve derin bir teorik muğlaklığı vardır; aynı şekilde modern dünyada da psikolojik/ahlaki muğlaklığı söz konusudur.

20. yüzyılda, Amerikan politikasında bir geçiş olmuştur. Johnson, JFK, ve Nixon'ın **emperyal başkanlıkları**, Carter (sanki hiçbir gücü yokmuş gibi davranan), Reagan (her şeyi başkasına devreden), ve Clinton (lobiciler ve mahkeme davaları tarafından kontrol altında tutulan) gibi daha gevşek/rahat başkanlıklara dönüşmüştür. Bu başkanlıklardan ikisi **iktidarın insanı nasıl yozlaştırdığına dair kanıt sunar.**

Fakat 1970lerde, daha fazla halk katılımı ve kamusal iktidarın üzerinde daha fazla demokratik kontrol, kararların halkın iradesine tabii olması için bastıran sosyal hareketler vardı. Bu

zaman zaman **kültürel devrim** ya da hakların devrimi olarak da adlandırılmıştır. Bu hareketin arkasındaki fikir, sosyal normları değiştirmek, onları daha çeşitli hale getirmek, formal hukuk ve otoriteye alternatifler üretmek, uzlaşmayı teşvik etmek, ve de en önemlisi şirket yönetimini reforme etmektir. Bu hareket kısmen emperyal başkanlıklara gösterilen bir reaksiyon, kısmen Vietnam Savaşına gösterilen bir tepki, kısmen de o dönemde yükselen yurttaşlık hakları hareketi ve kadın hakları hareketinin bir uzantısı idi. Kurumsal değişikliklerin bazı örnekleri şunlardır--polis şiddetini kontrol etmek amacıyla oluşturulan polis gözlem komisyonları, üniversite yönetimlerine katılımlarının sağlanması amacıyla kurulan komitelere öğrencilerin de dahil edilmesi gibi.

1990larda, yozlaşmalar çok daha saldırgan hale gelmeye başladı, ama bugünlerde daha detaylı incelemelere tabii tutulmaya başlandı (örneğin, şirketlerin detaylı raporlar hazırlamalarını zorunlu kılan Sarbanes-Oxley yasası). Kurumsal güce karşı bazı kontrol mekanizmaları geliştirilmiş ve kabul görmüş olsa da, **emperyal başkanlık** anlayışının tekrar yükselişte olduğu görülmektedir. Paul Krugman ve Maureen Down *New York Times*'daki köşe yazılarında, Bush'un meşru otorite ya da Kongre kontrolü olmaksızın nasıl iktidar kullandığını yazmaktadırlar.

Bu durum şu soruları gündeme getirmektedir:

- * Bu tarihsel bir döngü müdür?
- * İktidarı kullanmanın sadece sınırlı sayıda bir takım yolları mı vardır?
- * Sadece mutlak iktidar ve kontrol-edilen iktidar arasında bir gidiş-geliş mi söz konusudur?

İktidar sadece devlette değil aynı zamanda günlük ilişkilerde de kendini gösterir.

İktidar maksatlı ve öznel-olmayan ve insanın arzu/isteği (“eylemlilik” denen şey) ve kurumların kümülatif sonuçlarının (yapı denilen şeyler, yani “dayanıklı toplam”lar) **dualitesidir**. (Eylemlilik ve yapı sosyal bilimlerin içerik ve bağlamını oluşturur.) Sosyal hayat sadece eklemeli değildir; belli bir düzeyde bir yoğunlaşma vardır ki bu da sadece farklı insani kararlara indirgenemez.

Bazen dille sınırlanıyoruz—çok farklı anlamlar ve yorumlar vardır. Mesela, kurumlara karşı organizasyonlardan söz edelim:

kurumlar—organizasyonları aşarlar.

--ekonomi, devlet, hukuk, aile, din

--farklı **zaman dilimlerinde ve gruplarda devamlılık arz eden bir eylem**

kalıbı gösterirler

organizasyonlar—belirli toplamlar, formal olarak kurulan ve koordine edilen, MIT, IBM gibi kurumlar, şirketler, kulüpler, ve takımlar vb.

Bu dersin amaçlarından birisi de şudur: bireyler organizasyonları değiştiremeyeceği için, “status quo”nun olması gerektiğini farz etmeyin. Değişimi takip edebilmek için, ya da stratejik bir eylem planının takip edebilmek için, titiz, sistematik bir sosyal davranış analizi yapmamız lazım.

İktidarı kullanmanın bir yolu da **bir şeye bir isim vermek ve o tanımlı dayatmaktır**.

--örneğin, Hobbes'un *Leviathan*'ı

--*Birlikte Yaşadığımız Metaforlar*—ki Demokrat Parti'nin, Cumhuriyetçilerin dili manipüle etmelerine tepkisidir.

Bilgiye dair modern fikirler statülerini bilim, empirik fenomenlerin gözlemi olarak kurmaktadır. Bilim olma yolunda, 20.yüzyılın büyük bir bölümünde sosyal bilimler, dile ve dilin davranışı biçimlendirilmesine gereken önemi vermeyerek zaman zaman davranış olarak nitelediğimiz, gözlemlenebilen insan eylemlerine yoğunlaşmıştır. 1970lerde başlayıp 1980lerde (ki daha öne konuştuğumuz politik ve kültürel hareketlerle de alakasız değildir bu durum) doruk noktasına ulaşan bir paradigma değişimi olmuş ve bu paradigma değişimi şunu öne sürmüştür: şeyleri nasıl tarif ettiğimiz materyal/fiziki fenomenler (eyleme karşın davranış) kadar önemli olabilir.

Birbirimizle mümkün olan ve olabilecek olan şeyleri belirleyen günlük şeylere/fikirlere dair öngörülerimizi paylaşıyoruz—ki bunlar da sosyal eylemleri ve iktidar kullanımını etkiler. Zorlama ve baskının yanında ikna etmek ve manipülasyon da farklı iktidar çeşitleridir.